

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 428/2017-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. júna 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Glovniakom, Daniela Dlabača 2748/28, Žilina, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 137/2016 z 15. marca 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. júna 2017 doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Cdo 137/2016 z 15. marca 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že 30. apríla 2003 sťažovateľka svojej dcére [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) podpísala pre účely posudzovania poskytnutia úveru „*provizórnu kúpnu zmluvu*“, predmetom ktorej bol prevod spoluvlastníckeho podielu k tam špecifikovanej nehnuteľnosti bez vymienených podmienok s tým, že tieto podmienky pri podpise riadnej zmluvy o prevode alebo súbore zmlúv budú splnené.

Sťažovateľka sa neskôr dozvedela, že na základe tejto zmluvy bol povolený vklad do katastra nehnuteľností Správou katastra Žilina pod č. V 2272/03, a to napriek tomu, že nešlo o zmluvu platnú, ktorá by bola vôľou sťažovateľky, keďže neobsahovala dohodnuté podmienky, a to najmä právo doživotného bývania sťažovateľky, a z tohto dôvodu nebola ani sťažovateľkou podpísaná tak, aby mohla spôsobiť prevod spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti.

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáhala súdnej ochrany žalobou podanou na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“), ktorou navrhovala, aby okresný súd určil predmetnú zmluvu za neplatnú a aby bola v zmysle § 34 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov zapísaná opätovne ako spoluvlastníčka predmetnej nehnuteľnosti.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 C 60/2008 z 20. februára 2009 žalobu sťažovateľky zamietol z dôvodu, že sťažovateľka neoznačila ako účastníka konania aj manžela žalovanej.

Na základe podaného odvolania uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 10 Co 133/2009 bol uvedený rozsudok okresného súdu zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, keďže okrem iného „z vykonaného dokazovania taktiež vyplynulo, že sporná kúpna zmluva neobsahuje dojednané podmienky vymienené si pri uzatváraní zmluvy žalobkyňou, ktorých obídením bola sťažovateľka zbavená vlastníctva k nehnuteľnosti, ako i možnosti bývania. Je preukázané, že jej vôľa pri uzatváraní kúpnej zmluvy bola taká, že ju uzavrie za podmienky, že v kúpnej zmluve bude pre navrhovateľku zabezpečené osobné bremeno - právo doživotného bývania a užívania

nehnuteľnosti. Uvedená zmluva je preto v rozpore s vôľou navrhovateľky. Ak nie sú splnené základné podmienky prejavu vôle, nemôže ísť o platný právny úkon, v § 37 ods. Občianskeho zákonníka sú ustanovené náležitosti právneho úkonu, týkajúce sa vôle a prejavu. Ak právny úkon trpí vadami vôle a prejavu, je zo zákona neplatný.“.

V roku 2012 bolo vykonané v zmysle intencií zrušujúceho uznesenia krajského súdu aj znalecké dokazovanie, ktorým bolo zistené, že sťažovateľka neosvedčila svoj podpis na predmetnej provizórnej zmluve, a tak nemala vôľu previesť vlastnícke právo na žalovanú na základe takejto provizórnej vkladu nespôsobilej zmluvy, pričom táto doložka bola sfalšovaná neznámou osobou a takýmto spôsobom došlo k vkladu tejto kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností napriek vôli sťažovateľky.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 18 C 60/2008 zo 6. decembra 2002 žalobu sťažovateľky zamietol, keďže podľa názoru sťažovateľky v rozpore správnym názorom odvolacieho súdu dospel k záveru, že okrem iného „*podanie žaloby a domáhanie sa určenia neplatnosti zmluvy súd považuje zo strany sťažovateľky za účelové. Je síce nepochybné, že navrhovateľka požadovala právo doživotného bývaniam od čoho však upustila v rámci podpisu spornej zmluvy s tým, sa to zrealizuje neskôr. To, že neskôr k tomu nedošlo, nemôže spôsobovať neplatnosť zmluvy.“.*

Sťažovateľka podala proti tomuto rozsudku odvolanie, o ktorom krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 59/2013 z 20. marca 2013 (ďalej len „dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu“) rozhodol tak, že odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky „*tú istú zmluvu, o ktorej vyslovil v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, že je zmluvou neplatnou, nakoľko neobsahuje vôľu sťažovateľky, bez akéhokoľvek odôvodnenia, resp. odôvodnenia logického, resp. vysvetlenia, v čom sa zmenili okolnosti pre tak radikálnu zmenu posúdenia tej istej podpísanej provizórnej listiny, na ktorej sťažovateľka neoverila svoj podpis - túto nepodpísala spôsobom, aby táto zmluva spôsobila vecnoprávne účinky, tak v tomto rozhodnutí dospel k názoru opačnému.“.*

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, keďže bola presvedčená, že „*sudkyňa okresného súdu vzhľadom na svoj nepriateľský vzťah k sťažovateľke, na základe ktorého bola v zmysle ust. § 14 O.s.p. vylúčenou sudkyňou a taktiež z dôvodu, že sťažovateľke bola odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko*

rozsudok krajského súdu a okresného súdu neobsahoval logické a v podstate žiadne odôvodnenie zásadnej podstatnej otázky, na základe čoho došlo k tak radikálnej zmene záverov vo vzťahu k vôli sťažovateľky a platnosti zmluvy, osobitne v spojení s preukázaním, že sťažovateľka skutočne podpísala zmluvu iba provizórnu, iba pre účely posudzovania poskytnutia úveru, bez osvedčeného podpisu.“.

3. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky odmietol ako procesne neprípustné [§ 447 písm. c) Civilného sporového poriadku] bez toho, aby skúmal vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu, pretože prípustnosť dovolania podľa neho v tomto prípade nevyplývala z § 238 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), nepreukázala sa opodstatnenosť argumentácie v dovolaní o dôvode zakladajúcom prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) a g) OSP a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani ďalšie vady vymenované v § 237 OSP.

4. Sťažovateľka je presvedčená, že súčasť základného práva na súdne konanie, ako aj práva na spravodlivý proces je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadnuť na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci, čo v tomto prípade nebolo splnené. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda, inými slovami, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre aj laickú verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé, čo taktiež vo svetle už uvedeného v tomto prípade nebolo splnené. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov.

V tomto prípade je pre sťažovateľku nepochybné, že *„podstatnou otázkou pre rozhodnutie súdov bola aj otázka rozporu vôle sťažovateľky s písomným vyhotovením provizórnej kúpnej zmluvy, o čom svedčí aj skutočnosť, že krajský súd na základe tej istej*

listiny, toho istého znenia listiny, dokonca bez preukázania neoverenia podpisu, resp. sfalšovania doložky o osvedčení pravosti podpisu dospel k jednoznačnému záveru o rozpore vôle sťažovateľky s predmetnou provizórnou zmluvou, pričom sťažovateľka zastáva názor, že závery okresného súdu v rozsudku Okresného súdu Žilina, č.k. 18C/60/2008 -102 zo dňa 20.02.2009 a rozsudku č.k. 7Co/59/2013-473 zo dňa 20.03.2013 sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a dovolací súd takýto stav v rozpore s ústavou akceptoval a sám svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil a dospel k záverom zjavne neodôvodneným a arbitrárnym.“.

Podľa názoru sťažovateľky „všeobecné súdy neposkytli...súdnu ochranu jej vlastníckemu právu“, a to napriek tomu, že «aj slovami krajského súdu „z vykonaného dokazovania taktiež vyplynulo, že sporná kúpna zmluva neobsahuje dojednané podmienky vymienené si pri uzatváraní zmluvy žalobkyňou, ktorých obídením bola sťažovateľka zbavená vlastníctva k nehnuteľnosti, ako i možnosti bývania. Je preukázané, že jej vôľa pri uzatváraní kúpnej zmluvy bola taká, že ju uzavrie za podmienky, že v kúpnej zmluve bude pre navrhovateľku zabezpečené osobné bremeno - právo doživotného bývania a užívania nehnuteľnosti. Uvedená zmluva je preto v rozpore s vôľou navrhovateľky. Ak nie sú splnené základné podmienky prejavu vôle, nemôže ísť o platný právny úkon.“ Navrhovateľka neosvedčila svoj podpis na predmetnej zmluve, pričom navrhovateľka by mala vôľu previesť vlastnícke právo na žalovanú iba v prípade súčasného uzatvorenia zmluvy o zriadení vecného bremena (hoc aj osobitnou zmluvou alebo v rámci doplnenia do provizórneho znenia zmluvy) a túto vôľu by prejavila overením svojho podpisu, čím by nadobudla zmluva spôsobilosť spôsobiť aj vecnoprávne účinky. Až v prípade zosúladenia písomných vyhotovení všetkých na seba naviazaných vymienených právnych úkonov a overení podpisu na zmluve by bolo teda v tomto prípade možné hovoriť o vôli navrhovateľky previesť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam. Bez vôle previesť vlastnícke právo nemôže byť uzatvorená zmluva o prevode nehnuteľností.».

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd na základe jej sťažnosti vyslovil nález, v ktorom vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým

uznesením najvyššieho súdu, toto rozhodnutie zruší, vec vráti na ďalšie konanie a prizná jej trovy konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Podľa čl. 46 ods.1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok...

13. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

14. Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), vyslovenia porušenia ktorého sa sťažovateľka dovoľáva, zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v súdnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

15. Právomoc ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby podľa čl. 127 ústavy proti rozhodnutiu či zásahom „všeobecných súdov“ je výlučne založená na jeho prieskume z hľadiska dodržania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní a rozhodnutí v ňom vydanom (ne)boli dotknuté predpismi ústavného poriadku chránené

práva alebo slobody fyzickej osoby. To v danom kontexte znamená, že ani prípadná vecná nesprávnosť rozhodnutia všeobecného súdu nie je sama osebe významná, lebo konanie o sťažnosti nie je pokračovaním konania v ďalšej inštancii mimo rámca všeobecného súdu a ústavnému súdu v ňom zásadne neprislúcha, aby v jeho rámci prehodnocoval skutkové a právne závery všeobecného súdu alebo zjednocoval jeho judikatúru.

Ústavný súd pripomína, že podľa ustálenej judikatúry vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

16. Ako z petitu podanej sťažnosti (ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný) vyplýva, sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu týchto jej základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru došlo napadnutým uznesením najvyššieho súdu, a to vo svojej podstate z dôvodu, že najvyšší súd meritórne dovolanie sťažovateľky neprerokoval napriek tomu, že na jeho prerokovanie boli splnené podmienky, keďže dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu podľa názoru sťažovateľky nemôže obstať. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľka v zásade neformuluje žiadne ústavnoprávne námietky, ale považuje ho za nedostatočne odôvodnené, arbitrárne a svojvoľné. Jej argumentácia sa sústreďuje hlavne na odôvodnenie arbitrárnosti a nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj rozsudku okresného súdu, ktorý mu predchádzal.

17. Najvyšší súd v napadnutom uznesení potom ako odôvodnil aplikabilitu ustanovení zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov a ustanovení Občianskeho súdneho poriadku na dovolanie sťažovateľky, uviedol, že *«... podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 OSP). Na tomto mieste sa žiada uviesť, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne*

a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie malo do 30. júna 2016 v systéme opravných prostriedkov v občianskom súdnom konaní osobitné postavenie. Išlo o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým bolo možné - iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľoval konštatovaním, že dovolanie nebolo „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nebol tretou inštanciou, v ktorej bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť nevyhnutne v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. Vo všeobecnosti pre použitie mimoriadnych opravných prostriedkov platí, že sú prípustné iba vo výnimočných prípadoch. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát vyslovil nezlučiteľnosť mimoriadneho opravného prostriedku s princípom právnej istoty, a konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo (len) z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci (porovnaj Roseltrans proti Rusku, rozsudok z roku 2005). Vo veci Abdullayev proti Rusku (rozsudok z roku 2010) ESLP zdôraznil, že v záujme právnej istoty zahrnutej v čl. 6 Dohovoru by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať „nedotknuté“. K ich zrušeniu by preto malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných, hrubých a podstatných väd. Podľa názoru ESLP v žiadnom prípade však za takú vadu nemožno označiť skutočnosť, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory [viď napríklad Sutyazhnik proti Rusku (rozsudok z roku 2009) alebo

Bulgakova proti Rusku (rozsudok z roku 2007)]. Princíp právnej istoty tu môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „vád najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009).

9. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí ESLP, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, treba na prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na výnimky z tejto zásady. Aj Občiansky súdny poriadok takto upravoval podmienky prípustnosti dovolania a prípady, v ktorých bolo možné právoplatné rozhodnutie napadnúť dovolaním, považoval len za výnimku zo zásady jeho záväznosti a nezmeniteľnosti. Právnu úpravu, ktorá stanovovala podmienky, za ktorých sa mohla táto výnimka uplatniť, nebolo možné v žiadnom prípade vykladať rozširujúco; namieste tu bol skôr reštriktívny výklad.

10. Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažným procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 OSP.

11. Dovoláním žalobkyne je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený a nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v ustanoveniach § 238 ods. 2 a 3 OSP. Jej dovolanie by bolo preto prípustné len vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo malo niektorú z vad uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ OSP. Takú vadu konania ale odvolací súd nezistil.

12. Pokiaľ sa v dovolaní namieta, že v konaní rozhodoval vylúčený sudca, treba v súvislosti s posúdením opodstatnenosti tejto námietky uviesť, že neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne (viď R 59/1997).

13. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre záver, že [REDAKOVANÉ], sudkyňa Okresného súdu Žilina, vec prejednala a rozhodla napriek tomu, že mala k veci, účastníkom alebo ich právnym zástupcom vzťah relevantný v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p. Žalobkyňou tvrdená skutočnosť, že sudkyňa má k nej nepriateľský postoj,

bez ďalšieho neopodstatňuje pochybnosti o neobjektívnosti sudcu. Na vylúčenie sudcu síce nie je treba, aby bola preukázaná jeho zaujatosť, to však neznamená, že pre jeho vylúčenie postačia akékoľvek subjektívne pochybnosti o nezaujatosti. K takým pochybnostiam musí byť objektívny dôvod, ktorý je daný iba vtedy, ak sa zistí dostatočne intenzívny vzťah sudcu k predmetnej veci, k stranám sporu alebo k ich zástupcom a charakter tohto vzťahu reálne (z objektívneho hľadiska) spochybňuje schopnosť sudcu nestranne a nezávisle o veci rozhodnúť. Takýto z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. významný vzťah sudkyne súdu prvej inštancie k predmetnej veci, k stranám sporu alebo k ich zástupcom nebol zistený. Sudkyňa vo vyjadrení (č. 1. 629 spisu) uviedla, že tvrdenie žalobkyne je neopodstatnené a subjektívne bez náležitého uvedenia skutočností, ako k takýmto pocitom dospela.

14. Pokiaľ sa v dovolaní namieta, že rozhodnutia súdov sú nedostatočne odôvodnené, dovolací súd uvádza, že judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie (viď R 111/1998) považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za „inú vadu konania“, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Správnosť takého nazerania na právne dôsledky nepreskúmateľnosti potvrdzujú tiež rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015 a III. ÚS 288/2015). ...

16. Nesprávne právne posúdenie veci bol síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho bolo možné uplatniť v procesné prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladala (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo/170/2014). Nešlo totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.»

18. Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania sťažovateľky nevyplýva z § 238 OSP, nepreukázala sa opodstatnenosť argumentácie v dovolaní o dôvode zakladajúcom prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) a g) OSP a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani ďalšie vady vymenované v § 237 OSP, najvyšší súd odmietol dovolanie

sťažovateľky ako procesne neprípustné [§ 447 písm. c) Civilného sporového poriadku] bez toho, aby skúmal vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu.

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

20. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

21. Ústavný súd považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

22. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody. Ústavný súd poukazuje i na skutočnosť, že nie je a ani nemôže byť súdom skutkovým, t. j. jeho úlohou nie je nahrádzať činnosť všeobecných súdov.

23. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998).

24. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa.

25. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia podrobne uviedol, z akých dôvodov považoval dovolanie sťažovateľky za neprípustné, osobitne, z akých dôvodov dospel k záveru o tom, že v právnej veci sťažovateľky nerozhodoval vylúčený sudca [§ 237 písm. g) OSP] a ani nedošlo vo vzťahu k sťažovateľke k odňatiu možnosti konať pred súdom, a to v dôsledku nedostatočného odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu [§ 237 písm. f) OSP]. Taktiež najvyšší súd dostatočným spôsobom ozrejmil sťažovateľke, kedy by bolo nesprávne právne posúdenie veci relevantným dovolacím

dôvodom. Takého odôvodnenie uvedené najvyšším súdom v napadnutom uznesení považuje ústavný súd za dostatočné, výstižné a ústavne konformne formulované.

26. Ústavný súd nemá dôvod ani vo veci sťažovateľky odchyliť sa od ustálenej rozhodovacej praxe, tobôž v situácii, keď sťažovateľka nepredkladá k tejto otázke vo svojej sťažnosti žiadnu novú argumentáciu. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu týkajúcim sa otázky prípustnosti dovolania v danej veci. Iba skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľovho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

27. Pretože ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu, ktorým odôvodnil odmietnutie dovolania sťažovateľky, za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by bolo založené na takom výklade ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý by popieral ich účel a zmysel, nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením v sťažnosti označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu pri rozhodovaní o jej dovolaní. S ohľadom na všetky uvedené závery ústavný súd sťažnosť sťažovateľky pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietol, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

28. Nad rámec už uvedených dôvodov ústavný súd dodáva, že sťažovateľka sama stanovila rozsah a predmet svojej sťažnosti, pričom za porušovateľa svojich práv označila len najvyšší súd. Sťažovateľka konkrétne svojou sťažnosťou napádala len napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ako výsledok dovolacieho konania. Rozsah prieskumu v rámci dovolacieho konania je však striktné limitovaný a viazaný na existenciu dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania. Pokiaľ dôvody prípustnosti dovolania neexistujú, čo v konkrétnom prípade konštatoval aj najvyšší súd, nemožno dovolaciemu súdu vyčítať,

že sa meritórne nezaoberal ďalšími namietanými skutočnosťami, ktorými možno odôvodniť dovolanie, ale ktoré prípustnosť dovolania samy nezakladajú, a vidieť v tom porušenie základných práv alebo slobôd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. júna 2017